

FRONT LITERAR

REVISTĂ LUNARĂ

— Redactor V. Spiridonică. —

— Strada Magaziei No. 1 Braşov. —

E. AR ZAHARIA

Poem pentru Betelgeuse

Privesc mereu aceiaşi vechi pereţi,
aceleaşi lucruri triste şi uitate,
aceleaşi cărţi cu chipuri perimate,
vorbim şi-acum de-aceiaşi vechi poeţi.

Dar când mă uit la sânul ce se sbate,
cum răzi de gingaş, câte mă desveţi,
cum să săgeata-a frunzei ochi şireţi
şi cum mă'ndeamnă'nfr'una la păcate

Şi când mai văd şi crengile de floare
cum le ridici în părul ca de smoală,
mă copleşesc simţiri îngrozitoare.

Şi mă cuprinde febra ca o boală,
iar sufletul asemenea mă doare
că fug nebun şi nu mai vin la şcoală.

MIHAIL CHIRNOAGĂ

FRAGMENTE

■ Poetul a primit scrisoarea aşteptată dela iubită; se plimbă pe străzi, stă de vorbă cu copiii, cu pomii, cu câinii. Unul din aceştia, mic, cu urechile mari şi lănoase îl privi cu ochii săi miraţi, cu sprâncenele ridicate de uimire şi-şi zise: iată unul de-ai noştri, fericit ca un pom, ca o pasere...

■ Soarele se ridică trăgând după sine un întins năvod de ceaţă de deasupra câmpiei.

■ In odaie un singur boboc roş de trandafir, ca un omagiu discret amintirilor... Astăzi, l-am găsit răsucit, cu capul aşezat pe cărţi., cu faţa întoarsă dela cameră, dela amintiri...

■ Cineva deschide fereastra, ridică storul şi peste acoperişuri, într'o porţiune mică de geam apăru cerul de seară, albastru fumuriu, moale şi călduţ. Inima mea făcu brusc un salt din negura mahnirei...

■ Primăvara aproape fiecare casă are buratecul ei: sonorizată şi cochetă floare la butonieră, cu care, mai ales eu, care sunt posesorul unui buratec cu locuinţa sub balcon; mă mândresc, de câte ori eşim împreună să întâmpinăm înserarea răcoroasă şi blândă...

■ Inexprimabilul sentiment al cetădinului când, spre seară, în unicul pom al curţii sale, trei vrăbii gureşe s'au rătăcit, în joacă şi hârjoană...

■ Ei se ironizau, dar ironiile lor erau ca nişte bivoli care se luptă în noroi!

■ Litaniile inconştiinţe de dragoste, melodiile mici, uşoare şi triste, pe care le îngâni lucrând în timp ce gândul zboară la iubită!...

Despre poezia lui Ovid Caledoniu.

Ca un sonet, paginile acestei reviste te silesc să fii concentrat și complet în acelaș timp. Dacă mi'ași fi propus să scriu aici numai despre o singură poezie, misiunea mea s'ar fi rezolvat destul de simplu. Inșă când ceea ce vreau să fac e să desprind ceva din marea frumusețe a unui întreg volum de versuri, renunț să-mi închipui că voi izbuti.

A încadra într'o formulă cartea unui poet tânăr, iată minunea pe care cred că n'a îndeplinit-o încă niciun critic. Pentru că atât originalitatea cât și influențele pe cari le ascunde, alcătuiesc împreună o imagine destul de confuză, care nu corespunde nici unui tipar dinainte stabilit. Mă găsesc de astă dată însă în fața unei cărți atât de bine încheagată, atât de unitară și de sigură în intențiile ei, încât aș încerca cu greu să nu-i dascopăr analogii sau să înlocuiesc entuziasmul cald și frățesc cu privirea rece a unui simplu cronicar. Nu știu dacă **Ovid Caledoniu**, autorul acestui linear „Endymion“ îmi va ierta sinceritatea. Îl știu modest și blând ca un poet adevărat, așa încât mi-e teamă ca mărturisirea fățișă a acestor rânduri să nu-i turbure seninătatea. Oricum bucuria rămâne tot pentru mine.

**„Eu cânt pentru livezi, prin ierburi mari de mi se
Roagă pe dealuri în genunchi și soarele.**

**Și-mi duc spre ape verzi herghelia mea de vise,
Cum în aripi anotimpul cocoarele“.** Cluj

În clocotul turbure al poeziei contemporane, această imagine perfectă a purității reprezintă nu numai adâncimea bogată a sufletului în care s'a născut, dar mai ales drumul de totdeauna al unui poet.

E poate în cartea lui Ovid Caledoniu o întreagă artă poetică a vremii, pe care cei mai mulți ar consimți să se sue dacă nu i-ar împedica povara de lut depe aripi. Crescut în linia muzicală care prin Baudelaire și Verlaine înfloresce pe culmi în Mallarmé și Valéry, „Endymion“ adună între pagini originalitatea substanțială a unui peisagiu sufletesc veșnic răsrânt în afară. Sensibilitatea lui Ovid Caledoniu se realizează în adevărate tragedii cosmice, unde dragostea și moartea cresc halucinante în anotimp sau în spații:

**„Norii au coborât aproape, le-aud suflarea,
Prundișul schițează în hună pașii tăi“,**

sau în această spovedanie unde tremură pasionată setea de puritate a poetului, împlinită într'o comparație de un plasticism fermecător:

„Eram bolnav de cer, ca de pădure cerbil...“

Vagi rezonanțe din lirica abstractă a lui Lucian Blaga, nu întunecă de loc frumusețea rară a acestui volum în paginile căruia s'a încheagat una din speranțele sigure ale generației noastre.

Vintilă Horia

Mări de fum, poeme de V. Spiridonica,
apare în curând, în editura „FRONT LITERAR“.

OID CALEDONIU.SFÂRȘIT.

Nu alunga aceste prea mici bucurii
Că ziua e amplă și cerul prea jos.
Ne 'ntâmpină vara, cu melci pe câmpii
Și soarele pe fruntea ta râde voios.

O tristețe alungi și alta te cuprinde,
Și strângi în brațe vara, ca pe un copil ursuz,
Câmpia la picioare, ca o mare se întinde,
Și-ți fură vântul vise, când treci cu obrazul uzi.

Din vastul poem, vreau pajiști de nori
Când urcă prin frunze tristețile la zonă,
Și goana de vânturi și somnul de culori
Și carnea ta albă, de fată teutonă,

CONST.-VIRGIL GHEORGHIUINSCRIȚIE.

Rău nimănui n'am făcut.
Cu degetele mânăjite de cerneală și tuș
Am desenat pe caiet iarba tristeților
Și leagănele-orzoaicei, pentru păpuși.

În buzunar : urmele gutuilor
Și mustățile secarei răsucite sub stele,
Cântecele și mânăjirea Petricanilor
Le port ca brățări și inele.

Mulți m'au uitat. Și totuși eu sunt acela care am purtat
De gât vișinii, ca pe bețivi ; prin gârlele ogoarelor !
Eu sunt care am aruncat depe prispă garoafe
Și malsmudele pe abecedarul tuciuriu al cocoarelor !

Acum parcă mă dor tâmpilele de tristețe.
Afară stelele se scutură galbene de floare.
— Curând n'o să mai știți nici ochii mei cum erau !
Dar ce dracu, — plâng de-abinelea oare ?

Totuși, eu rău nimănui n'am făcut,
Cu mâinele mânăjite de cerneală și tuș,
Am desenat pe caiet iarba tristeților
Și leagănele-orzoaicei, pentru păpuși...

MIHAIL SPIRIDONICAFRAGMENT.*

Știu că zilele și clipele, îmi sunt numărate. Direcția școlii ne cheamă îndărăt pe toți elevii din a șasea, care am plecat în Ardeal, să facem practică pedagogică în satele minoritare, cel târziu până 'n Martie.

* Din Jurnal.

Mă simțeam atât de bine aici! Hans, a progresat mult, iar baronul e satisfăcut. Mi-am făcut haine noi, civile.

Thereza — murgure proaspăt se deschide timid vieții, — îmi surâde mereu, neliniștită, și e atât de luminoasă!...

De acum, vin Fălticeni, colegii gălăgioși, discuțiile pornografice din dormitor, fumatul prin closete; escapadele la servante; „bâja“, profesorul de pedagogie cu tonul lui rece, distant, tăios: „Ene Gheorghe.“ lecțiile plicticoase, examenele. Acelaș clișeu banal, atmosferă de cazarmă, servită zilnic.

Thereza! Trebuie să mă despart de Thereza. Simt și la ea acest lucru. O văd moale, blândă și câteodată îmi surâde trist.

Stau ore întregi în camera ei. Cântă la pian, pentru mine, cântece vechi.

Avem un repertoriu al nostru din toți clasicii, pentru fiecare seară.

Degetele ei apasă mereu pe clape. O mișcare a capului, a bustului, le însoțește.

— Mai ai câteva zile și trebuie să pleci.

— Georges, ai să ne scrii ?

— ...

— Să-mi spui Thereza, atât.

Glasul ei calm, ferm, e atât de hotărât !

Ii iau mâinile ei într'ale mele. Le simt ușoare, delicate, catifelate.

În camera mea aceleași cadre vechi, obiecte, cărți pe care le-au pipăit mâinile Therezei și cari au păstrat parfumul ei.

Noaptea, șuvoiul primăverii îmi pătrunde în cameră, în mine.

Sufletu mi-i atât de calm, adânc. De sus, din munți se aude muget de ape, care curg în văi. E atâta bolboroseală, gălgâit de viață afară !

Apele Oltului se sbat sgomotoase 'n malcă.

Aud pași pe culoar. Pașii Therezei. Ii simt, îi cunosc.

— Te-ai culcat ? zice, deschizând ușa încet.

— Nu Thereza.

— Uite, ți-am adus cartea ... ce făceai ?

— Mă gândeam la primăvara de afară, la mine, la tine Thereza ...

În rochia de seară îi simțiam corpul ei cald, fluidic, feciorelnic, plin de rotunjimi și încheieturi armonioase, și 'n sărutări atâta potolire, delăsare, adăstare.

— Pleci Georges, peste o zi și-o noapte nu te mai văd. M'am obișnuit mult cu tine.

— Thereza !

Târziu, Thereza s'a desprins de lângă mine. Am condus-o în camera ei, ca pe-o mireasă.

De-afară, primăvara psalmodia imnul ei, imnul vieții noi.

CUPRINS

La toate porțile mi-am dus vioara și măhnirea
 Popas astral, căzut în apele de flaut și de foc.
 N'am plâns că trec pe frunze și n'am loc !
 Rămân să 'ntâzii viața și să cânt iubirea.

ION ȘUGARIU

AȘ VREA

Să te cuprindă cerul palmei mele
 Și stelele de mângăieri — mărgele —
 La gâtul alb, cu iz de glie,
 Mai scumpe decât aurul să fie.

Să umbie oile privirii mele sure,
 Prin părul respirat, ca prin pădure,
 Și păsările gândului, să cânte,
 Tinere și vesele, printre cuvinte.

Viul să-ți aprindă dimineața ochii
 Sănilor scăpați din cușca rochii
 Și cântecul cu mir și cu aloa,
 Să cadă peste tine ca o ploaie.

V. SPIRIDONICA

ȘI VIAȚA MEA CUM TRECE

În orașul acesta inima cântă provincial
 Cu ceata derbedeilor m'asmut; în ceață
 Dau cu pumnul și hohotesc sub cer banal;
 Umbra mea trece orgolioasă, calmă,
 [pizmăreață.

Sunt cântărețul celui mai trist oraș:
 Aici am băut viața din paharul cel bun,
 În fiecare noapte, ca un luceafăr năvălaș,
 Și-am plâns în lacrimă și în tutun.

Mi-am dus râsul, pe brațe de femei
 Și ele m'au numit prinț și mi'au spus
 Că'n fiecare vorbă le-am dat izvoare și cercei
 Dar îngerii m'au săgetat de sus!

... În orașul acesta, trist și provincial,
 Mi-am dus toamnele pe umeri și trupul în
 Fără casă pentru'un vis sacerdotal [besnă.
 Și iubirea în norolul pân' la glesnă.

AL. CĂLINESCU — POET AL TRISTEȚEI
 DE
MIHAIL CHIRNOAGĂ.

Un studiu critic asupra poetului mort de curând, Al. Călinescu, în edit. „Pământul“, care îl fixează pe autorul vot. *Declin și Mări Moarte*, printre valorile tinere ale liricii contemporane.

Di Mihail Chirnoagă desprinde câteva aspecte din opera celui mai trist poet tânăr. Opera poetică a lui Al. Călinescu face parte din familia lui Baudelaire, Verlaine și Bacovia, filiațiune temperamentală, purtând un destin amar; expresia durerii își trage rădăcinele dintr'o suferință autentică, relie-fând-o prin conștiința morții cu o forță rară. Poet de zile triste, trăind anotimpurile cu umbre ale tristului său destin: în provincie, autorul ne arată că Al. Călinescu s'a format și realizat print'o împăcare cu natura și viața, cu azurul și

moartea. Remarcabil e faptul că despre Al. Călinescu a scris toată presa din țară, că poezia lui va fi reeditată nici nu mai avem îndoială, că destinul scriitorului tânăr interesează oarecum publicul, dar oficialitatea a rămas la vechea concepție pasivă și vitregă, atunci când e vorba de scriitorul român.

Contribuția Dl. Chirnoagă e o pioasă aducere aminte și conștiincios verificată opera lui Călinescu, să sperăm, va găsi aderenți. După dispariția atâtor valori tinere în anul trecut, observațiile critice ale d. Chirnoagă despre poezia lui Călinescu, ne arată câte valori are provincia și cum poetul n'a fost pus în circulație când era viu, printre noi. Spiritul de cafenea, maniera celor „deștepți“ n'a înțeles să-l treacă și pe Călinescu între valorile tinerei generații.

Situat lângă marele Bacovia, Al. Călinescu, poet tradiționalist, își merită locul de cinste în orice antologie.

Front Literar.

CARTEA: 13 POEȚI

Romanul românesc e astăzi un mijloc de afacere; comercializarea de cele mai multe ori impune opera unui scriitor, chiar când este vorba de un scriitor reprezentativ? Valoarea cărții nu se mai pune pe primul plan, cât mai ales interesul editorului, șansele câștigului și la urmă, înțelegerea pentru artă și artist.

Poezia trece printr'o criză, nu de producție, ci de editare și răspândire. Cele câteva cărți apărute în cursul unui an literar, multe au apărut datorită câtorva nume demne de însemnat. Poetul, când nu-i apreciat și desvoltarea artei sale și linia talentului, nu depășește cercul de inițiați, uitarea și orizonturile scad pe măsură ce produsul artei lui nu-i apreciat, înțeles.

Un semn înbucurător vine să întâmpine temerile noastre. Dintre tineretul care militează și sângeră, iată că pornește o mișcare de regenerare a poeziei și editarea preocupă însăși pe creatori.

Trei nume, dd. Vintilă Horia, Ștefan Baciu și Ovid Caledoniu au înțeles ceasul de față ca o primejdie și au editat cartea „13 poezi“, cu 13 poezii de dragoste. Neagu Rădulescu însoțește cu talentul său în linii de-o putere expresivă, fiecare trăsătură a celor 13 poeți.

Un program frumos: editarea în ciclu, de 2 ori pe an, a 13 poeți cu diferite teme și-o sânguință pentru crezul cu care au pornit la drum. Primul ciclu „13 poeme de dragoste“ adună 13 poezii, despre amor și ispite.

Desprindem această strofă din Virgil Carianopol, poet dotat cu o puternică linie lirică, dintre cele mai izbutite:

*Rămâi iubirea mea; până la capăt,
Mai sunt destule căi de mers în rânt...*

Poetul încearcă să potențeze dragostea iubitei, într'un destin implacabil de care se simte chemat.

Ștefan Baciu, semnează un *Remember* din care alegem aceste rânduri:

*Erai frumoasă și alături. Tu
La fel ca ieri și ca întotdeauna.*

Expresia unui elan vital cu care poetul a scris multe poeme de dragoste, îl însoțește și în această poemă.

Const. Virgil Gheorghiu, e acelaș poet al tristețelor de țară; refugiul în viața orașului, zgomotoasă și lipsită de farmecul naturii, i-au dat să se întoarcă o clipă înapoi, acolo unde ar fi fost zugrav de icoane, ori de suflete:

— *Ași fi sărutat gutuii pe obraz și tot așa
Mi-ar fi jucat peste inimă fata de pică...*

Destin ales printr'o fatală și puternică detașare de amintiri și locuri, rămase sub alt cer decât al poeziei.

Vintilă Horia, își desleagă popasul într'un frunziș de amintiri, de iubire și poezie, în iarba ceasurilor cu tălângi și castani. Poezie de regret și suferințe:

M'am apropiat de taina singurătății tale
Și 'n basmul cu luceferi ne-am sărutat și noi.

Ștefan Slănescu, poet de mare talent, cu o expresie vie și-o formă nouă, imagini sonore, puțin ermetic, dar încheat îndeajuns, ne dă o poemă frumoasă:

Ochii 'n azur, azurul în muzica iubirii
Și sâni 'n veșnicia misterului din sferă.

E. Ar. Zahariu, tumult cunoscut dintr'o activitate de mare și fecund poet bucovinean, desleagă această adăstare:

Sub norduri, în câmp, amândoi
În magica noapte de vară.

Teodor Scarlat, are aceste minunate imagini, dintr'un moment de primăvară:

Așterne-i, iubito, peste piscuri și văi,
Câmpurile verzi ale ochitor tăi!...

Privită în ansamblu, cartea celor 13 poeți e un pas înainte în lirica noastră tânără și poate și în viitorul apropiat, când poeții grupați vor prezenta publicului câteva poeme alese, cu scopul de a deschide porțile către o înțelegere și prețuire, a materialului poetic.

S. V.

2. Vintilă Horia: PROCESIUNI

Poetul și prozatorul dela „Gândirea“ își face debutul cu „Procesiuni“, carte plină de tonalitatea versului sonor, sănătos și fluidic. D. Vintilă Horia face parte din categoria tinerilor scriitori cari au început cu vraja versului, printr'o intuire serioasă și durabilitate.

Poet clasic, stăpânind cu încredere linia unei poezii fără lamentații ori ermetism, într'o contopire cu lumea de vis și realitate, înbinând perfect o permanentă desprindere de cotidian, în sferile aspre ale artei, cu o structură sănătoasă și clară.

Atunci când viziunea de dincolo de unitate pornește pe motive astrale, poezia rămâne un mijloc de cântec și viață substanțială:

„Am răscolit azurul din colțul de granit
Ca să mă simt în toate prădat și dăruit.

Ca o irizare, în conștiința poetului trece împăcarea, înclinând spre realitate și tristețea palpită, ascunsă, ca o comoară, dar căreia vitalitatea nu-i lasă preocuparea de fond:

Ascultă glasul toamnei în ultimul-i suspin!
Nu mai răsună pașii, cocorii nu mai vin
Și mor, cele din urmă fecioare crizanteme.

Alteori, eleganța liniilor e un capriciu atât de suav; chiar virtuozitatea exprimă grația versului frumos dăruit:

Iubita mea-i cât o garoafă
Și locuște 'ntr'un castel de crin
Poartă rochiile de petale și agrafă
Dintr'un ochi de melc vopsit puțin.

Și această severă atitudine, când natura se îmbracă în sumbru de toamnă, când poetul îi înțelege transfigurarea; odată cu descompunerea vieții:

Nori negri frământă zarea de prăpăd
Eu nu mai plâng, eu nu mai sânt, eu nu mai văd;

Neliniștit pentru teama de păcat, nu șovăe în setea de adevăr, când în *Rugă pentru aripi frânte*, rațiunea caută înțelegere pentru truda vieții și fertilitatea cu care nu mai obosște. Substanța poeziei trece spre nedumerire și atunci poetul mai păstrează surâsul, pentru vis ori interpretări diforme, singur deslegând complexul legilor firești:

Mă împrăștiu cu sufletul pe uliți
Din bălți culeg cu ochii sulți
Prin frunze ca printr'un înec.

Cântec de nebun, înspăimântă prin grotesc și tragic realitatea; *moartea* eu-lui scapă de controlul logic al faptelor:

Și mă întâlnești nebun, cântând
Atunci când sgomotele tac.

Procesiuni, e un indicator pentru un liric stăpânit de tonalități reci, pentru care materia și expresia se îmbină atât de armonic. Poet temperamental, a izbutit cu această carte să desprindă o sensibilitate florală și o sete pasionată pentru dragoste, suferință și moarte.

Poezia Dl Vintilă Horia caută, din neliniștea vieții, o tristețe care se potolește sub apele întomnate; o resemnare serioasă când e aproape de vis. Procupare de frumos, iată calea viitoare de liric ce stăpânește expresia poetică cu multă sinceritate și talent. *Dons.*

NOTE

„**Logodna**“, romanul Dl Mihail Chirnoagă va însemna o biruință a scrisului contemporan. — Scriitorul dela Iași, autorul vol. CARTE DE DRAGOSTE, e un spirit care și-a însemnat cu mult talent locul în noua generație Dl M. Chirnoagă mai lucrează la un volum critic: POEZIA TÂNĂRĂ PROVINCIALĂ. Dotat cu reale calități de critic, pasionat pentru artă, autorul multor *medaloane lirice*, este așteptat mai ales pentru ultima carte, singulară în literatura noastră.

„**Viață Nouă**“, cartea Dl Mircea Eliade apare în curând. Orice carte a celui mai reprezentativ scriitor tânăriscă discuții și indispune pigmeii. Activitate literară, dublată de om de știință, autorul cărții „HULIGANII“ e o chezașie care se cere respectată.

Octav Șuluțiu, criticul cel mai conștiincios, care militează de mulți ani în provincie pentru critică, pregătește un volum de cronici, care va fi o binefacere pentru literatură. Cartea aceasta apare în edit. NEAGU dela ȘIGHIȘOARA. Opera critică a Dl Octav Șuluțiu va cuprinde câteva volume, riguros puse la punct, și va constitui judecata cărților apărute în ultimii ani.

Ion-Aurel Manolescu, va scoate CARTE CU TOAMNE în edit. P. SURU. Cunoscutul poet tânăr, va fi pus în circulație cu o carte de poeme scrisă cu mult talent.

Vintilă Horia, lucrează la un studiu asupra Naționalismului din țările europene. Diferite mișcări naționaliste cu regim tare, epoca tuturor frământărilor intrate în politic, iată ce tratează cartea Dl Vintilă Horia.

Festival, rev. dela Silistra apare prin îngrijirea și strădania câtorva taiente tinere.

Marea Fugă, romanul D-rei Lucia Demetrius e o biruință a scrisului și o carte rară.

Aldous Huxley, în românește CONTRAPUNCT a fost tradus și în românia. Cel mai bun scriitor tânăr al Angliei, cu celebra carte CONTRAPUNCT, a trecut în librăria noastră cu mare cinste.

Caricatura lui Ion Sava, e cel mai bun lucru care s'a produs în ultimii ani, în românia. O revistă de desene înfățișând stările cele mai caracteristice din viață, e o bucurie când apare în zodia vrăjmașiei politice.

Carte Pentru Domnițe. Poetul Virgil Carianopol a fost editat cu un volum de poeme de mare tensiune lirică. Cartea aceasta marchează un talent mare, o linie poetică rar întâlnită în literatura noastră. Virgil Carianopol e poetul care cu adevărat urcă un destin și vorbește tuturor durerilor: frământare socială, iubire de pământ și desrădăcinare, iată ce cuprinde poezia lui V. Carianopol. *Styx.*